

Het Klimaatakkoord ontmoet het Gelders Energieakkoord

Eerste bijeenkomst rondgang landelijk Klimaatakkoord in de regio
Zutphen, 28 mei 2018: 'KEA ontmoet GEA'.

De zaal in het Koelhuis in Zutphen puilt uit met 150 deelnemers. Gespreksleider is Inge Diepman, de vroegere presentatrice van Vroege Vogels. Zij is geboren in Zutphen en is haar loopbaan begonnen bij Radio Oost. Daarmee is het voor haar bijzonder om hier vanavond gespreksleider te zijn. Het eerste half uur van de avond vindt plaats aan de hand van quizvragen over het energie- en klimaatprobleem. Vervolgens vinden interviews met gasten plaats en interactie met de zaal. Tot slot geven personen die deelnemen aan tafels van het Gelders Energieakkoord hun visie op de aanpak.

Interviews met gasten

Gasten die geïnterviewd worden, zijn Ed Nijpels, Annemieke Nijhof en Thijs de la Court.



Ed Nijpels is voorzitter van het landelijke Klimaat en energieakkoord (KEA). Naar aanleiding van vragen en opmerkingen uit de zaal doet Ed Nijpels een aantal uitspraken. Zo stelt Ed Nijpels dat iedereen nu CO2 vrije energie wil. Naar aanleiding van een deelnemer die haar grote zorg uitspreekt over ondergrondse opslag van CO2 (CCS, carbon capture and storage), stelt Ed Nijpels dat CCS pas aan de orde komt als andere trajecten zijn afgewerkt. In aansluiting op een deelnemer die vindt dat 'waterstof' meer gestimuleerd dient te worden, geeft Ed Nijpels aan dat er niemand meer te vinden is die in 'waterstof' niet de oplossing ziet. Het vergt wel nog even tijd eer waterstof algemeen goed is. Verder dienen we massaal in te zetten op innovatie. Een deelnemer is van mening dat men meer moet luisteren naar wetenschappers (zonder nadere aanduiding). Ook dat beaamt Ed Nijpels.

Annemieke Nijhof is voorzitter van de klimaattafel 'mobiliteit' van het KEA. Zij beaamt dat circulaire economie wel 60% energiebesparing kan opleveren. Zij vindt dat grondstoffen voor de circulaire economie wel zoveel mogelijk uit de regio moeten komen. Ook om transportafstanden kort te houden. Boekhoudkundig is er een probleem met betrekking tot luchtvaart en zeevaart. Deze sectoren zijn niet opgenomen in het Parijsakkoord. De zaal vindt de boekhoudkundige regels die luchtvaart en zeevaart niet meenemen, ongewenst. Ed Nijpels en Annemieke Nijhof beweren dat daarover afspraken zullen worden gemaakt. In 2050 moet er een zorgeloze mobiliteit zijn. In de luchtvaart zal mogelijk via elektrolyse van water tot waterstof schone energie worden toegepast. Zweden wordt als voorbeeldland gezien. Er zal meer gefietst worden en minder transport voor bevoorradings plaatsvinden. Steden laten geen vervuilende auto's meer toe.

Thijs de la Court is algemeen secretaris van het Gelders Energieakkoord (GEA). Hij is bezig om de doelen in de coalitieakkoorden in de 53 gemeenten van Gelderland met betrekking tot het onderdeel energie en klimaat op een rij te zetten. Medio juni worden de resultaten bekend gemaakt. Het streven is dat in 2035 alle woningen klimaatneutraal zijn. Binnen het GEA is er aandacht om biomassa

in de ban te doen. Hij geeft aan dat het eerst zaak is om de fossiele mammoettanker af te remmen. Vervolgens kan de koers de goede richting worden ingezet. Begonnen wordt met de woningen. Nijpels vindt het geweldig dat Gelderse gemeenten en overige Gelderse overheden, bedrijfsleven en maatschappelijk middenveld een eigen energieakkoord hebben opgesteld.

Discussie met de deelnemers in de zaal

Verbranding van biomassa

Een vertegenwoordiger van Stichting Houtrookvrij stelt dat houtkachels van particulieren voor slechte luchtkwaliteit in de wijk zorgen en is daar erg bezorgd over. Gezondheidsproblemen van longpatiënten verergeren daardoor. Houtkachels zijn energieonzuinig. Het gebruik van energiehout voor houtstook zorgt voor aantasting van de biodiversiteit. Nijhof zegt dat men eigenlijk niet wil dat er landbouwgronden voor energiegewassen worden gebruikt. Een oppervlakte van vele malen Nederland is daar voor nodig.

Opbouw CO2 schuld bij houtstook

Een aanwezige bosbouwdeskundige geeft aan dat biomassa veel meer bezwaren kent. Belangrijk argument is de uitstoot van CO₂ die groter is dan die van steenkool. Houtstook zorgt voor de opbouw van CO₂ schuld. De huidige concentratie CO₂ dient juist te dalen van 400 pp naar 300 ppm. De deelnemer stelt dat biomassa de meest vervuilende brandstof is en dat SDE+ subsidie hiervoor afgeschaft moet worden. Ed Nijpels geeft aan dat dit onderwerp binnen het KEA zeker wordt besproken. Hij verwijst naar een rapportage van het Planbureau van de Leefomgeving (PBL) over biomassa. De rapportage wordt op woensdag in het Klimaatberaad besproken, aldus Ed Nijpels. Volgens de deelnemer wijst de rapportage van het PBL biomassa niet categorisch af. Voorzitter van de landbouwtafel van het KEA, Pieter van Geel (ex-staatssecretaris Milieu), stelt nog dat reststromen van biomassa wel geschikt zijn voor bijmenging. Pieter van Geel heeft het volgens de deelnemer niet begrepen. Ed Nijpels geeft aan dat de bijstook van hout in kolencentrales door dit kabinet wordt afgebouwd. Thijs de la Court geeft aan dat provinciale staten van Gelderland een motie hebben aangenomen waarin wordt gesteld dat de staten houtstook vanuit de provincie financieel niet meer ondersteunen. Open haarden tellen ook flink mee bij de hoeveelheid hout die worden verbrand, blijkt uit de monitoring van het GEA.

Geen schoorsteenakkoord

Een deelnemer vindt het erg belangrijk dat biodiversiteit wordt meegenomen in klimaat effecten. Annemieke Nijhof verwijst naar de discussie over de biobrandstoffen. Zij onderkent het probleem van biomassa. Nederland zit wel nog vast aan een aantal verplichtingen waaronder de bijmenging van fossiele brandstoffen met biobrandstoffen. Het KEA mag volgens haar niet alleen een 'schoorsteenakkoord' worden. Biodiversiteit is erg belangrijk.



Lokale aanpak

Er wordt een discussie aangezwengeld of het niet beter is om vooral en meer op lokaal niveau (wethouders en gemeenteraden) acties te ondernemen. Het succes van het klimaatakkoord zal afhangen van de uitvoering. Gemeenten en regio's staan daarin centraal. We hebben krachtige wethouders en krachtige gemeenteraden nodig. Ed Nijpels geeft aan dat 40% van de maatregelen lokaal moet worden uitgevoerd. Vele partijen zoals energiecoöperaties en woningbouwcorporaties zijn hierbij nodig.

Angstcultuur en wenkend perspectief

Van belang is om geen schuldgevoel op te wekken, stelt een deelnemer. Een wenkend perspectief is van belang. Een poging om dit onderwerp aan te kaarten wordt vooral gedaan om het klimaatakkoord scherper te krijgen. Annemieke Nijhof merkt op dat haar tafel voor de start wel heeft stilgestaan bij het wenkend perspectief voor iedereen. Dat vinden de drie gasten allen belangrijk.

Ondersteuning verduurzaming voetbalvereniging

Een voorzitter van een lokale voetbalvereniging geeft aan dat hij geen goede medewerking van zijn gemeente krijgt bij het verduurzamen van zijn voetbalvereniging. Hij wil ook zekerheid voor instrumentarium voor een lange periode en een betrouwbare overheid. De salderingsregeling voor zonnepanelen dient niet te worden afgeschaft. Een deelnemer wil in zijn gemeente een participatieplatform voor de inbreng vanuit burgers. Een procesbegeleidster van Overijsselse energiecoöperaties geeft aan dat de belasting op elektriciteit lager wordt (en op gas hoger). Dat is fruikend voor de businesscase van postcoderoosprojecten. Hier dient een oplossing voor gevonden te worden.

Toegang voor lagere inkomens

Dit wordt door deelnemers als een punt van grote zorg aangemerkt. Ed waarschuwt voor het gevaar van inkomenspolitiek. Oplossingen worden gezien in het terugverdienen van gemaakte schulden via energierekeningen. Een eerlijke verdeling van de lasten vindt Ed Nijpels essentieel.

Vertegenwoordigers Gelderse initiatieven

Tot slot geven personen die deelnemen aan tafels van het Gelders Energieakkoord hun visie op de aanpak en lichten hun initiatieven toe.

Benedenbuurt Wageningen, Wijk van de Toekomst

De Benedenbuurt Wageningen is een van de Gelderse Wijken van de Toekomst. Het is een bewonersinitiatief dat werkt aan de verduurzaming van de eigen buurt. Theo de Bruin geeft aan dat deze buurt van het gas af wil. Het is een gezamenlijk initiatief van en door bewoners. De bewoners stuiten onder meer op het probleem dat door de SDE+ subsidie biomassaverbranding voor

buurtverwarming eerder betaalbaar is dan aardwarmte. De bewoners kiezen echter wél voor aardwarmte. De Benedenbuurt kiest voor een WKO-warmtenet. Doel is dat de installatie eigendom van de wijk wordt.

Verduurzaming landbouw

Martien Nillesen is melkveehouder uit Groesbeek en LTO-bestuurder. Inge Diepman geeft aan dat ze twee ontwikkelingen binnen de landbouw ziet nl een intensivering naar een steeds grootschaligere landbouw en een ontwikkeling om het anders te doen (natuurinclusieve landbouw). Martien Nillesen geeft aan dat de landbouw diverse doelen heeft gesteld: meer benodigde eiwitten van eigen grond (in 2025 65% van eigen land en minder import), aan de slag om de biodiversiteit te vergroten (met Friesland Campina en de Gelderse Natuur en Milieufederatie), en meer eigen duurzame energieopwekking. De landbouw wekt nu de helft van de duurzame energie in Nederland op. Als duurzaamheidsmaatregelen kan de melkveehouderij haar koeien ook ouder laten worden. Bekostiging kan plaatsvinden door herverdeling van melkgelden. In de zaal worden de problemen in de landbouw onderkend en de eigen aanpak wordt op zich gewaardeerd. Een deelnemer vindt de landbouw een grote energievreter en ziet de landbouw als een roze olifant in de woonkamer (dwz een probleem dat duidelijk aanwezig is, maar waarover niet gesproken wordt). Gelderland heeft 300 megastallen. In het Parijsakkoord is de zuivelsector uitgesloten. Gedragsverandering is een blinde vlek.

Inge Diekman vraagt aan Martien Nillesen of het aantal dieren niet moet verminderen (inkrimping veestapel). Martien Nillesen geeft aan dat de landbouw nodig is om iedereen van voedsel te voorzien. De Nederlandse zuivelproducten hebben per liter de helft aan CO2 uitstoot ten opzichte van buitenlandse zuivelproducten. Als men meer verduurzaming wil, moeten landbouwproducten en vlees duurder worden, volgens Martin Nillissen. Ed Nijpels geeft aan dat de landbouw aan de lat staat voor een broeikasgasreductie van 3.4 Megaton.

Wortel-stok benadering bedrijven

Ron van Gent, directeur van VNO-NCW Midden Nederland, geeft aan dat bedrijven vaak worden aangesproken op wat ze nog niet (kunnen) doen. Er is maar weinig waardering voor wat er al wel wordt bereikt met vaak behoorlijke financiële offers. Hij geeft aan dat er terecht een debat over de inzet van biomassa wordt gevoerd. De kaartjes voor vliegen zijn ook te goedkoop. Hij verwijst naar het Deventer woningabonnement. Een soortgelijk abonnement is er voor bedrijven, het MKB-abonnement. In Gelderland wordt gewerkt met de wortel-stok benadering bij het realiseren van energiemaatregelen uit de Wet milieubeheer met een terugverdientermijn van maximaal vijf jaar. Er wordt gewerkt met zgn omgekeerde bewijslast. Bedrijven moeten aangeven aan de Regionale Uitvoeringsdiensten welke energiemaatregelen zij hebben genomen. Het levert bedrijven ook een aanzienlijke kostenbesparing op. Er is nu een Gelderse subsidie voor verduurzamingsacties vanuit bedrijvencollectieven met als voorwaarde dat de bedrijven voldoen aan de energiemaatregelen van de Wet milieubeheer. Ed Nijpels geeft aan dat de wettelijke verplichting van het nemen van de betreffende energiemaatregelen dateert van 1993.

Leeftijd deelnemers

Een relatief jonge deelnemer geeft aan dat er weinig jonge mensen zijn gekomen. Veel deelnemers blijken beroepsmatig in de energie- en klimaatsector te werken. Een goede indruk van wat er echt leeft in brede lagen van de samenleving krijg je door deze aanpak niet, volgens de deelnemer. Ed Nijpels geeft aan dat iedereen, jong en oud, zal deelnemen. Ook bij het Klimaatakkoord nemen jongerenorganisaties deel. Aan de jeugd ligt het niet. De oudere deelnemers van vandaag zijn wel degelijk ambassadeurs, aldus Ed Nijpels.

Slotakkoord

Inge Diepman vraagt de drie gasten nog een slotopmerking te maken naar aanleiding van deze

bijeenkomst.

Ed Nijpels geeft aan dat met deze en de volgende bijeenkomsten ideeën worden opgehaald om het Klimaatakkoord te verrijken. Eind juni ligt er een akkoord op hoofdlijnen. Eind dit jaar akkoord dat kan worden uitgevoerd. Iedereen, ieder bedrijf, iedere inwoner, ieder gemeente zal zijn of haar bijdrage moeten leveren. Dat is een zaak van ons allemaal. Het is onze verantwoordelijkheid om iedereen daarbij te betrekken. We moeten echt zorgen voor de versnelling. Samen voor ons klimaat, aldus Ed Nijpels.

Thijs de la Court geeft aan dat er ten opzichte van vier jaar geleden veel gebeurd is. Toen had men het alleen over de postcoderegeling. Nu is er een brede samenwerking in Gelderland. Daar is hij trots op.

Annemieke Nijhof geeft aan dat het wenkend perspectief belangrijk is. Zij verwijst nogmaals naar de slogan 'move before you are ready'.

Daarmee wordt de avond besloten. Inge Diepman bedankt de deelnemers, de gasten en de vertegenwoordigers van de Gelderse initiatieven. Deelnemers kunnen nog napraten met de Ed Nijpels, Annemieke Nijhof en Thijs de la Court.